№ 65. 26 wieraśnia 1916 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WIŁENSKAJA CZASOPIS

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena abwiestak: na 4-aj staranie za radok drobnymi literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

Udacznyje bitwy u Dobrudžy.

25 wieraśnia.

Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Mahutny ahoń artyleryi miž Ankr i Sommaj trywaje dalej. Miejscowyje ataki worahoŭ proci adrezku Kombl, Rankur i Buszawen nie ŭdalisia.

Front niamieckaho Naślednika: 23 wieraśnia pry forci Tiomon adbity dawoli słabyje, a ŭczora wieczeram na ŭschodsi ad fortu Suwil silnyje francuskije ataki z ručnymi hranatami.

U czyślenych bitwach na pawietry my ŭczora zbili 9 aeropłanoŭ worahoŭ.

Naszy zaszczytnyje harmaty za aposznije dni zbili 4 aeropłany.

Bombami, skinutymi worahami na Lens, zabity 9 hramadzian, ciažka ranieny 28. Ad nalotu worahoŭ na wakolicy Esu ŭczora paabiedzi 1 dzicia zabito, inszyje ranieny.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Proci nowych silnych szturmoŭ rasiejcoŭ my udzieržali pazycii pry Manajowie, katoryje my zdabyli 23 wieraśnia bystraj kontratakaj.

Front erc-hercoge Karola: Miž Załatoj Lipaj i Narajoŭkaj rasiejcy daremna atakawali pazycii tureckich wojsk. Uwarwaŭszyjesia worahi wykinuty kontratakaju. Uziaty ŭ pałon 142 sałdaty.

Na adrezku Ludowaj, u Karpatach, iznoŭ adbity rasiejskije szturmy.

Front u Siemihradzii: Rumynskije ataki miž prachodami Surduk i Wułkan nie ŭdalisia.

Bałkanski teatr:

Front feldmarszałka Makienzena: Razwiwajucca udacznyje dla złuczenych armij bitwy na linii Zobadinu — Topraisar.

Adzin z naszych latuczych karabloŭ zakidaŭ bomkami krepaść Bukareszt.

Makiedonski front: Niewialikije bitwy kala Floryny. Nowyje silnyje serbskije szturmy proci Majmakkałan złomleny.

Na Sturmie nastupaŭszyje szyrokim frontam niasilnyje anhlickije atrady adbity.

Pierszy Hienerał Kwatermitr Ludendorff.

Z aposznich dzion:

Niamieckije apawieszczeńnia.

22.IX. Zachodni teatr:

Aprycz bitw artyleryi i na ručnyje hranaty—niczoha wydatnaho.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na zachodzi ad Łucka byli nieudacznyje słabyje ataki rasiejcoŭ. Pry Korytnicy worahi jaszcze dzieržacca na małych adrezkach naszych pazycij. U bitwach 20 wieraśnia my ŭziali 660 pałonnych i niekolki kulemiotoŭ. Miž Seretam i Strypaj, na poŭnaczy ad Zborowa, wostraja artyleryjskaja bitwa.

Front erc-hercoga Karola: U Karpatach my iznoŭ utracili wiarszynu Smotrec. Pry Babie Ludowaj, Tatarcy i Dorna Warci ataki rasiejcoŭ adbity.

Bałkanski teatr:

Front feldmarszałka Makienzena: U Dobrudžy pry Topraisary paczali nastupać wialikije rumynskije siły. Abchodnaj kontratakaj niamieckaho, bołharskaho i tureckaho wojsk worahi adkinuty i prymuszeny ŭciakać.

23.IX. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Na poŭnaczy ad Sommy iznoŭ uźniałasia bitwa. Ataki francuzoŭ na linii Kombl—Rankur i anhliczan na adrezku Ponselet niczoha nie dajszli.

U bitwach na pawietry na poŭnaczy ad Sommy my zbili 11 aeropłanoŭ worahoŭ.

Uschodni teatr:

Front Siemihradzii: Naabapoł Hermansztadtu atakawali dźwie rumynskije dywizii. Jany byli adbity i pry kontratakach stracili pałonnymi 3 aficeroŭ i 526 sałdatoŭ. Wułkanski prachod zaniat nami.

Bałkanski teatr:

Front feldmarszałka Makienzena: U Dodrudžy ataki rumynoŭ kala Dunaju i pry Topraisary adbity.

Makiedonski front: Wakolicy na pałudni ad Bielasica Płanina i da Krusa Bałkan aczyszczeny ad worahoŭ.

24.IX. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Bitwa na Sommie iznoŭ idzie poŭnym chodam. Artyleryjskaja bitwa miž Ankr i Sommaj dachodzić niezwyczajnaj siły. Nacznyje ataki worahoŭ pry Ponselet, Rankur, Buszawen niczoha nie dajszli.

Front niamieckaho Naślednika: U wakolicach Maasu na-lewo ad reki i ŭ niekatorych miejscoch na prawo bajewaja rabota uzmacowywajecca. Na ŭsim froncі—enerhicznaja rabota latunoŭ i mnoha udacznych dla nas bitw na pawietry. My zbili 24 aeropłany, ŭ tym liku 20 na Sommie. Naszy straty — 6 aeropłanoŭ.

Uschodni front:

Front Leopolda Bawarskaho: Rasiejcy piać razoŭ szturmawali wialikimi siłami miž Seretam i Strypaj, na poŭnaczy ad Zborowa. Pry Manajewie jany ŭwarwalisia na naszy linii. Kontratakaj my wykinuli ich adtul i ŭziali ŭ pałon 700 dusz i 7 kulemiotoŭ. Dalej na pałudzień usie ataki złomleny pierad naszymi linijami, majuczy ciažkije straty.

Front erc-hercoga Karola: U Karpatach miž Ludowaj i Babaj Ludowaj i pry Czymbrosławie my adwajewali nazad usie utraczenyje ŭ raniejszych bitwach czaści naszych pazycij. Na paŭnocznym uschodzi ad Kirli Baby uznialisia upornyje bitwy.

Siemihradzki front: U Wułkanskim prachodzi i na zachodzi ad jaho adbity niekolki rumynskich atak.

Bałkanski teatr:

Biez wydatnych prypadkoŭ.

Nalot na Anhliju.

BERLIN (W.T.B.). U naczy na 24 wieraśnia niekolki latuczych eskadr szczodra abkidali bombami London i ważniejszyje wajennyje punkty na Hembery i ŭ centralnych hrafstwach Anhlii, ŭ tym liku Nottingem i Szeffild. Usiudy možna było baczyć udacznu pawodźuh wialikich pažaroŭ, widnych daloka ŭ wakolicach. Dwa latuczyje karabli pahibli nad Londonam ad zaszczytnaho ahnia anhliczan. Reszta ŭsie wiarnulisia nazad biaz szkod.

LONDON (Reŭter). Pry naloci na Anhliju było 14 ci 15 latuczych karabloŭ. Najbolsz paciarpieli hrafstwy na pałudziennym uschodzi, uschodzi i ŭ centralnaj czaści Anhlii. U samym Londoni zabitych 28, ranienych — 99 dusz. Zbity dwa latuczyje karabli. Adzin z ich zwaliŭsia, abchopleny połymiem, i pahib razam z ludźmi; ludzi z druhoha ŭziaty ŭ pałon. Akuratnych wiedamaściej ab czyśle achwiar i zroblenych szkodach jeszcze nima.

Padwodnaja wajna.

BERLIN. (W.T.B.). Adna nasza padwodnaja łodka ŭ Siarodziemnym mory zatapiła parachod worahoŭ z transportam wojska. Jon zatanuŭ u 43 sekundy.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 21/IX. Uschodni teatr: Rumynski front: Wiarszyny naabapoł Wułkanskaho prachodu iznoŭ zaniaty nami.

Front erc-hercoga Karola: U lasistych Karpatach worahi dalej atakawali z niezwyczajnaj siłaj. Pry Bressie i kala chrybta Pantyr worahi krychu adcisnuli czaści naszaho frontu nazad.

Front Leopolda Bawarskaho: Miž Pustomytami i Zatarcami naszaje wojsko iznoŭ zadzieržywało na sabie nacisk hramad rasiejcoŭ. Sposab bitwy u worahoŭ, jak i zaŭsiody, wyjaŭlaŭsia biezmiłasernym marnawańniem swaich ludziej, szturmujuczy kołonnami ŭ 7 radoŭ; miž inszym wojskam była i hwardija. Tolki na ŭschodzi ad Swiniuchi bitwa jeszcze nie zakonczyłasia; na reszci frontu ataki worahoŭ adbity.

WIENA. 22.IX. Uschodni teatr: Front erc-hercoga Karola i Leopolda Bawarskaho: (hl. niamieckaje apaw.)

Kaniec telehram na 3 stranicy.

Wajennaja Pazyka — heta najlepszaje i najpeuniejszaje pamieszczeńnie kapitału!

Za jaje atkazwajuć: padatkowaja siła usiaho Niamieckaho Narodu, mieńnie usich sajuznych krajou i samaj impieryi.

Da rodnych niu...

Jak jarkaje połymia wabić da siabie ŭsielakaje nacznoje latuczaje stwareńnie, tak s straszennaj siłaj ciahnuło zaŭsiody miesto wiaskowych ludziej. I nia dziwa: tamu, chto radziŭsia ŭ kurnaj chaci, chto z małych dzion jeŭ chleb z miakinaj, — tamu miesto z jaho murawanymi damami, zalitymi świetam elektrycznych lichtareń wulicami, z bahata adzietymi ludźmi zdawałosia miejscom najwialikszaho szczaścia. I płyli z wiosak naszych u horad reki emihrantoŭ, szukajuczy taho szczaścia, szukajuczy prastoru dla swaich sił.

Ale tolki mały pracent wiaskowych ludziej znachodziŭ u horadzi toje, czaho szukaŭ. I tut, jak u wioscy, ždała ich ciažkaja praca ad rańnia da noczy. I tut bolszaja czaść ich addawała ŭsie swaje siły za kawałak chleba — aby tolki pražyć.

Tolki niamnohim miesto dawało krychu szczaścia, tolki wybrancam łaskawiej uśmichałasia dola. Ale za toje jany tak skora, tak straszennie skora zabywalisia ab pakinutych u wioskach bratoch — ciomnych, paŭhałodnych, zahnanych — „skacinie rabocząj...“ Mała hetaho: dajszoŭszy lepszaho bytu, paczynali pahardžać siermiažnych baćkoŭ swaich za toje tolki, szto ž ćcio ich takoje biazdolnaje. I kab zusim razarwać tyje nici, jakije zwiazywali ich duszy z rodnaj wioskaj biełaruskaj, prynimali czužuju mowu, pryłuczalisia da czužych nacij...

Choć u minutu razdummia peŭnie nie raz hryzło ich sumleńnie, nie zwiertali na heta uwahi: im žyłosia dobra, a bolsz niczoha ich nie cikawiło.

Ažno pryjszła wajna. Jana razwiarnuła akuratna naładženaje žyćcio, wybiła s prywycznaho rusła. Chto ŭczora byŭ bahaty, siahońnia može stacca biedakom. Zarabotkoŭ nima: miesto nia može nia tolki dać dabrabyt swaim žycharam, ale ledźwie-ledźwie zdužaje prakarmić ich, ušcierahczy ad hoładu.

Zmianiłosia žyćcio miest, i ŭžo nie ŭ horad, a z horadu paciakli ŭ wiosku reki emihrantoŭ: u wioscy lahczej pražyć. Wiertajucca ŭ baćkawu chatu i tyje, szto byli zusim zabylisia ab jej.

I wioska szczyra prynimaje swaich synoŭ — mo' nie zaŭsiody zasłužyŭszych na hetkuju szczyraść. Prynimaje, bo tam siahońnia bolsz, czym kali, patrebny raboczyje ruki.

Narodu patrebny wuczyciali, nastaŭniki: jany pawinny wywiaści jaho s ciemry da nowaho, wolnaho žyćcia. I tut ŭžo para pakinuć niamudryje hutarki, bytcym narod nasz — „prosty“, „niahodny“, „nikczemny“, pará pazbycca śmiesznaho pahladu, bytcym biełarus nia može wuczycca, nia može dajści świetu ŭ rodnaj mowie swajej. Praz muczeniсtwo ŭ ciažkaj staletniaj niawoli, praz straszennyje achwiary s czasu wajny biełarusy adwajewali dla siabie prawo na samabytnaje nacyonalnaje žyćcio. Užo minuŭ czas, kali ludzie „stydalisia“ hawaryć „paprostu“, i, wiertajuczysia z miesta, błudnyje syny narodu naszaho pawinny zlicca z im nanowa ŭsiej duszoj swajej, a jon, jak dobry baćka, szczyrym sercem prymie nazad zbłudziŭszych dziaciej swaich.

J. Mieleszka.

Taktyka naszych worahou.

Kali my žyli jeszcze pad panawańniem Rasiei, naszym Krajem u Zachodniaj Europie blizka nichto nie cikawiŭsia. I kali tam hawaryli ab gwałtach nad „inorodcami“, jakije czyniła Rasieja, dyk nia tolki zwyczajnyje hramadzianie, ale i palityki i žurnalisty razumieli, szto hutarka idzie ab dwuch krajoch: Finlandii i Polszczy. Tolki ad czasu da czasu padało niejkaje słowo ab Litwie, Nadbaltyckim Kraju, Ukrainie, Kaŭkazi. Ab Biełarusi i biełaruskim narodzi nawat i nie ŭspaminali.

Samo saboj, u hetym winawaty szmat i my sami, szto mała pracawali dziela abznajamleńnia Zachodu s biełaruskaj problemaj. Dy jak-by tam ni było, chto-by tut ni prawiniŭsia, ab nas u Zachodniaj Europie, badaj, niczoha nia wiedali. Na hetym niawiedańni worahi naszy i asnawali swaju taktyku, kali ŭ nasz Kraj uwajszli niemcy i paczali zawadzić nowy ład—pa swojemu.

Spiersza prosta „aświedamlali“ predstaŭnikoŭ niamieckaj ŭłaści, szto nijakich tut biełarusoŭ nima. Kali-ž niamieckije administratary na praktycy sami ŭbaczyli, szto aprycz litwinoŭ, žydoŭ i „palakoŭ“ jość tut jeszcze niejkaja asobnaja nacija, dyk „pryjacieli“ naszy paczali tłumaczyć, szto heta „verkappte Russen“ („prytaiŭszyjesia“ maskali), astatki maskoŭskaho nasialeńnia, nie zdaleŭszyje wyjechać razam z rasiejskimi armijami. Ale i tut ułaści skora pierekanalisia, szto hetyje „maskali“ zusim siabie za maskaloŭ nia liczać dy szto jany — biełarusy. „Pryjacieli“ naszy puskali tady ŭ chod jeszcze adzin atkaz: jany pryznawali, szto jość, praŭda, „niekolki intelihientoŭ“, katoryje liczać siabie za biełarusoŭ, ale hetych ideolohoŭ biełaruskaho adradžeńnia — lisznie mała, i narod za imi iści nia chocze, dyk usie ich idei nia dojduć niczoha.

Jak baczuć naszy czytaczy, roli źmianilisia: ideolohi biełarusoŭ akazalisia ludźmi, katoryje, apirajuczysia na minuŭszczynie i na zusim realnych, ćwiordych faktach, starajucca wiarnuć naszaj staroncy jaje sapraŭdny charakter, a nie ludźmi, katoryje, haniajuczysia za niedaścihłymi marami, nie zwiertajuczy nijakaj uwahi na ŭsie asobiennaści naszaho Kraju, manilisia niejkim sztukarskim sposabam u adzin moment pierejnaczyć nia tolki mowu naszaho narodu, ale i samuju jaho nacyonalnaść.

Wyszej pisanaj taktykaj naszy worahi chacieli zusim znisztožyć biełarusoŭ. U hetaj taktyce jany apiralisia tolki na nieznajomstwie niemcoŭ z naszym krajem i narodami jaho. Taktyka takaja mahła dajści tolki daczesnaj udaczy i, biazspornа, była dajszła jaje, ažno pakul ułaści nie paczali uhledacca ŭ sapraŭdnaje pałažeńnie naszaj sprawy. Krok za krokam biełarusam udałosia wyjawić swajo samabytnaje žyćcio, wykazać swaje asobiennaści. U niamieckich hazetach jak u samaj Niamieczczynie, tak i ŭ zaniatych ziemlach paczali pajaŭlacca staćci i zamietki ab biełarusach. Jeszcze hetymi dniami ŭ-wa ŭsich niamieckich hazetach u Ober Ost nadrukowana była dawoli abszyrnaja staćcia Bergstraessera pad zahałoŭkam „Die Weissrussen“ („Biełarusy“). „Kownaer Zeitung“, jak my ŭžo pisali, wypuściła ŭ świet specyalny atlas naszaho Kraju, ŭ katorym pakazano, kolki dzie žywie biełarusoŭ. Wydawiectwo «Stielke», jak my czuli, manicca u najbližejszym czasi wydać knihu z rysunkami pad nazwańniem: «Skitzen aus Kurland, Litauen und Weissrussland» („Narysy s Kurlandii, Litwy i Biełarusi“).

Hetak nowyje miejscowyje ŭłaści zwiarnuli uwahu na praŭdziwaje pałažeńnie ŭ naszaj Ziamli. Jany ŭžo hetulki aświedomleny, szto zawiereńniam worahoŭ naszych, bytcym «biełarusoŭ zusim nima», nie pawieryć niwodzić sielski žandar, nia kažuczy ab wyszejszaj administracii. Taktyka «zamaŭczywańnia» i «ukrywańnia» pawinna zbankrocicca.

U Wilni i wakolicach.

× **Biełaruskije wuczycielskije kursy.** U subotu zakonczylisia ekzamieny na Biełaruskich Wuczycielskich Kursach u Wilni.

Nawuka na kursach paczałasia była ŭ listapadzi taho hodu i trywała biezmała hod.

Kursy naładženy Biełaruskim T-wom p. p. ad w. Nawuka na ich — biezpłatnaja.

Pasla wosiennych wakacij, 19 kastrycznika, paczniecca nowy kurs nawuki. Zapisy buduć prynimacca ad 1 kastrycznika.

Maładyje wuczycieli, zakonczyŭszyje kurs nawuki, zbirajucca pracawać u narodnych szkołach u Hrodzienszczynie i Lidczynie.

× **Biełaruski chor.** Byŭ czas, kali biełaruski chor u Wilni, wiedzieny prywycznaj rukoj muzyki-artysta, zanimaŭ adno s pierszych miejsc u naszym horadzi. Ale było heta daŭno — jeszcze pierad hetaj krywawaj wajnoj, zabraŭszaj straszeńnie mnoha sił biełaruskich u rady wojsk. Ciapier muzykalnych sił u Wilni naahuł wielmi mała, a biełaruskich i pahatoŭ taho. Usiož-tak i biełaruski muzykalna-dramatyczny kružok uziaŭsia enerhiczna da raboty, kab sabrać chacia-by toje, szto astałosia, i naładzić na-nowa biełaruski chor.

Jak my dawiedalisia, rabota idzie, jak na ciapierasznije czasy, dawoli udaczna. A jak repertuar piesień wielmi bahaty, dyk treba spadziewacca, szto uskoraści budziem mieć mahczymaść pasłuchać biełaruskije pieśni — hetkije admiennyje, niepadobnyje da piesień susiednich narodoŭ.

Proby śpiewu choru ŭžo paczalisia.

× **Wystaŭka Wilenskich Rabotnych Damoŭ — na kirmaszy ŭ Lipsku.** Wilenskaja wystaŭka atkryła swoj addzieł s prymiernikami wyraboŭ na wosiennym kirmaszy ŭ Lipsku. Nia tolki niamieckije, ale i aŭstryjackije firmy zacikawilisia wystaŭkaj i dali ad siabie zakazy. Prymierniki wyraboŭ wystaŭleny hetak sama ŭ Berlinie.

Hetak jość nadzieja, szto zbyt wyraboŭ wilenskich rabotnych damoŭ na Zachodzi znaczna uzraście.

× **Nowy sajuz.** U Wilni ładzicca nowy artystyczny sajuz — z aktoroŭ, muzykantoŭ, malaroŭ i insz. Ustanouczy schod adbyŭsia ŭ Subotu.

×**Zwarot normalnaho czasu.** U naczy s 30 wieraśnia na 1 kastrycznika a 1 hadzinie noczy strełki ŭsich

hadzinnikoŭ buduć pierawiedzieny na hadzinu nazad.

× **„Straŭnia dla intelihencii“.** Urad wilenskich narodnych strawień atkryŭ pry Wilenskaj wul. ŭ d. № 25 straŭniu pad nazwańniem: „Straŭnia dla intelihencii“.

× **Pradaža sacharyny.** U miestowaj kramie, Św.-Jurski 22, pradajecca krystaličnaja sacharyna ŭ pačkach pa 100 gramoŭ za 30 marak.

× **Kurs rubla.** Oficyalny kurs— 1 m. 90 f.; u bankach za rubiel pry pradažy dajuć 1 m. 90 fen., pry kupli—1 m. 94 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

× **Apawieszczeńnie.** S pazwaleńnia Naczalnika Upraŭleńnia Wilna-Suwałki z 8.IX.16 buduć zbiracca hetkije zbory ŭ dadatku da naznaczenaho padatku na 1916 hod:

da padatku z ležačaho mieńnia . . . . 200%.
da padatku na dachod z ležačaho mieńnia . . . . . . 200%.
da pramysłowaho padatku 150%.
da hałoŭszczyny . . . . 100%.

Wilna, 20 wieraśnia 1916 h.

Hradanaczalnik **Pohl.**

× **Apawieszczeńnie.** Usie wałdželcy lombardoŭ, asoby, katoryje zanimajucca hetym promysłam, i prywatnyje asoby, katoryje wydajuć pazyki pad załoh, pryzywajucca zajawiccanie paźniej, jak 1 kastrycznika h. h. Zajaŭlacca treba na piśmie abo na słowach u Niamieckaho Hradanaczalnika, addziel I, Dominikanskaja 3, pakoj 36. Asobam, katoryje nie zjawiacca na hety pryzyŭ da naznaczenaho dnia, budzie zabaronieno dawać pazyki pad załoh.
Wilna, 20 wieraśnia 1916 h.

Niamiecki Hradanaczalnik **Pohl.**

× **Samahubstwo.** 19 wieraśnia rabotnik Jazep Kowel, 51 hodu, pražywajuczyj na Piunoj wulicy u domie № 3, pawiesiusia u swajej kwatery. Pryczyna samahubstwa niewiadomaja.

Z USIAHO KRAJU.

Rasiejskaja sol.

HARODNIA. Adstupajuczy, rasiejcy spalili 7.000 pudoŭ soli ŭ b. fabrycy patoki. Ciapier hetu sol pramywajuć, kab jaje možna było užywać. Pry hetym majuć pracu i zarabotak 60 dusz.

Adzin z žycharoŭ akrain miesta wydumaŭ sposab pramywać sol: spalenuju sol spiersza raspuskajuć u wadzie, paśla filtrujuć, tady hatujuć na haraczym ahni ŭ czystaj wadzie, a ŭreszci suszać. Hetym sposabam s czornaj i śmiardziuczaj dastajuć zusim czystuju, biełuju sol. Adpadki iduć na korm skacinie.

Za haniebnuju „prafesiju“.

HARODNIA. Za pasrednictwo ŭ raspuście, „katy“ — Dodel Palnicki, Jankiel Bojarski i Wolf Susielewicz zasudženy na 2 hady ŭ wastroh i na 300 rub. sztrafu.

Lipowaje siemia.

BIEŁASTOK. Miejscy dla zboru syrych praduktoŭ skuplajuć lipowaje siemia pa 50 marak za centner (3 pudy).

Ceny za chleb.

BIEŁASTOK. Naznaczeny hetkije maksymalnyje ceny: za 1 ras. funt chleba — 15 fen. abo 8 kap., 1 ras. funt muki — 20 fen. abo 10½ kap.

„Samatužka“.

BIEŁASTOK. Na Kowienskaj wulicy kryminalnaja palicija atkryła patajny brawar.

Za duszehubstwo.

KOMATOWO. Tutejszy starasta Mikałaj Budryk, 37 hadoŭ, za ubiŭstwo žonki zasudžen na ŭsio žyćcio u papraŭczy dom.

Za padpał.

WOJTEKUPIE, Władysławoŭsk. paw. Tut sławili czeławieka, katory padpaliŭ wietrany młyn. Pa zahadu suda jaho pasłali ŭ balnicu dla warjatoŭ u Kalwaryi — dziela nahladu za im.

Spajmany złodziej.

INDURA. U tutejszaho handlara, kali jon u wieczery na moment adyszoŭsia ad swajho woza, ukrali kania z wozam. Złodzieja z kradzienym udałosia zławić u adnej wioscy za 20 wiorst ad miejsca kražy.

Kara śmierci.

SZAŬLI. Za pierachoŭwańnie aružža i pryczynieńnie śmiarotnych ran parabak Michał Czepulis z Brydy, Janiskaho pawietu, zasudžen akružnym sudom na śmierć. Pryhawor spoŭnien: Czepulisa pawiesili.

Spis tkanin.

SUWAŁKI. Hetymi dniami tut adbudziecca spis usich zapasoŭ tkanin i wiazalnych wyraboŭ.

Warta brać prykład.

Wałdzielec majoratu Dubenalken (u Kurlandii) adpisaŭ 27.000 rub. na atkryćcie prytułku dla starcoŭ u swajej parafii. Prytułak pawinien być naładžen pad kirunkam apiekunskaj rady, wybranaj samaj parafijej.

Apieka nad dziećmi.

LIBAWA. Miestowaja achronka dla dziaciej, ab katoraj my ŭžo pisali, prynimaje pierszaje ŭ siamji dzicia za 25 kap. na dzień i nocz i za 15 kap. — tolki na dzień; druhoje dzicia — za 15 i 10 kap.; trejciaje — 10 i 5 kap. — biez rožnicy nacii i wiery.

Kłapoty ab narodnym zdaroŭi.

LIBAWA. Tut naładziłasia kamisija dziela razboru spraŭ ab narodnym zdaroŭi. Jana składajecca s tutejszych hramadzian i lekaroŭ.

WIESTKI Z RASIEI.

Skandalnyje atkryćcia.

CURYCH. Zjezd rasiejskich pracaŭnikoŭ, zanimajuczychsia dastaŭkaj armii spažyŭnych praduktoŭ, skończyŭsia skandałam. Predstaŭnik ministra s. haspadarki, Glinka, skazaŭ ad imi swajho ministerstwa, szto wymahanyje predstaŭnikami armii 100 miljonoŭ pudoŭ žyta ŭ Rasiei nielha sabrać. Narod sam zhinie, kali ad jaho zabiaruć hetulki zbožža. Glinka winawaciŭ upraŭleńnie armii ŭ tym, szto jano karystaje s sprawa rekwizizycii dziela najwialikszych spekulacij. Prynamsi 40% atrymanaho zbožža zusim nie idzie na chleb dla sałdatoŭ: jano znikaje u składach bankoŭ i iznoŭ wychodzić na świet Boży pad achranaj wajennych transportoŭ tady, kali ceny dachodziać szalonaj miery. Pramowa Glinki wyzwała straszenny szum. Minister s. haspadarki, hr. Bobrinskij, paśpieszna wyszoŭ sa zjezdu. Upaŭnamoczenyje ad wajennaho upraŭleńnia adnawilisia wiśści pierehawory z Glinkaj. S pryczyny žałaby da najwyszejszaj ułaści Glinka atrymaŭ adstaŭku.

Dziela wyjaśnieńnia pałažeńnia Sztyrmer sazwaŭ specyalnuju radu ministroŭ. Kažuć, szto Sztyrmer pierekanaŭsia, szto nielha zdawolić spažyŭnymi praduktami i armii i narodu.

Finansowyje sprawy.

PIECIARBURH. Jość prajekt atkryć rasiejska-japonski bank s uradam u Pieciarburzi i Tokio.

Wypusk rasiejskaj žaleznadarožnaj pazyki adłožen.

Rasiejskaje prawicielstwo apracawało plan, pawodłuh katoraho majuć budawać kožyn hod kosztam kazny 4.000 wiorst žaleznych darog i kosztam pryvatnych tawarystw—2.000. Koszt hetaho — 600 miljonoŭ rubloŭ u hod.

Niaczutyje pažary.

SZTOKHOLM. Pažary ad niewiadomych pryczyn dachodziać u Pieciarburzi straszennaj miery. Zhareli da-tła wialiki elewator u pieciarburskim porci i dwa wialikije składy zbožža. Straty dachodziać 10 miljonoŭ rub.

Areszt 5000 dusz.

MASKWA. „Russk. Wied.“ piszuć, szto u Odessi wyzywaje wialiki pierapud areszt 5 tysiacz dusz. Paśla obyskoŭ wypuścili 4000. Badaj, sprawa idzie ab massowaje uciakańnie z armii.

Uzryŭ pojezda.

SZTOKHOLM. U Maskwie zyjszoŭ z relsoŭ tawarny pojezd, nahruženy bombami, i ŭzarwaŭsia. Zabity mnoha słužaczych. Zahareŭsia rezerwuar z gazaj, szto byŭ kala czyhunki.

Biesparadki u Finlandii.

SZTOKHOLM. Z Aparandy danosiać, szto ŭ finlandzkim horadzi Kiemi byli surjoznyje biesparadki. Ŭ kazarmy byli kinuty bomby. Paśla 4 hadz. pasbiedzi nichto nia maje prawa wyjści s pahranicznaho miesta Torneo. Czužaziemcoŭ wielmi detaliczna abyskiwajuć.

Rasiejskije straty.

BERN. Jak danosić Kijeŭskaje centralnaje biuro dziela statystyki strat, rasiejskije straty ad 1 czerwienia da siaredziny wieraśnia dachodziać 756.580 sałdatoŭ i 67.330 aficeroŭ. Miž aceramі — 27 hienerałoŭ i 43 pałkoŭnikі.

Intendanckije hieroi.

SZTOKHOLM. Kijeŭski wajenny sud zasudziŭ pałkoŭnika palewoha intendanctwa na pałudzionna-zachodnim fronci, Gienni, na 6 hadoŭ ŭ aresztanckije roty. Pałkoŭnik hety razam z druhimi aficerami dastaŭlaŭ u armiju Brusiłowa tłustaść da jady s chworaj i zdochłaj skaciny, dy ŭžo pry adpraŭcy papsawanuju.

S palewoha intendanctwa 3 pałkoŭniki, 12 kapitanoŭ i 19 wyszejszych cywilnych czynoŭ za chabary i maszenstwy pry dastawach zasudženy na doŭhaletnije aresztanckije roty i ŭ wastroh.

„Abrabotka“ hramadzianstwa.

SZTOKHOLM. Anhlicki pasoł u Pieciarburzi, Bukanen, dziela „abrabotki hramadzianskaj dumki“ ŭ Rasiei naładziŭ specyalnaje biuro dla sprawak, u katorym na redaktaroŭ budzie rabicca patrebny ŭpłyŭ.

Adozwa da rasiejskich žydoŭ.

HAAGA. U kwartali Ost-End, u Londoni, rasklejeny adozwy da maładych žydoŭ z Rasiei, zaklikajuczy ich swajej achwotaj orhanizawać u anhlickaj armii «rasiejski legion». Adozwa padpisana niejkim Jabotinskim (Žabotinskim?), katory wydaje žydoŭskuju hazetu.

Kazionnaja hazeta za... respubliku.

„Bessarabsk. Hub. Wiedom.“ drukujuć adozwu pražywajuczych u Bessarabii boŭharoŭ da boŭharskaho narodu, pryzywajuczy „wyhnać s swajho kraju Ferdynanda Koburskaho“, abjawić respubliku i za prezydenta sabrać hienerała Radko Dmitryjewa.

Ryha biez świetła.

PIECIARBURH. „Birž. Wied.“ danosiać z Maskwy, szto miestowy urad Ryhi z pryczyny niezwyczajnaj daražyni apału pastanawiŭ nie aświetlać miesta.

Z usiaho świetu.

Chwaroba Papieža.

LUGANO. Jak pisze „Stampa“, Papież apośnimi dniami zachwareŭ na febru, prypadki katoraj u tym tydni wyzywali niespakojstwo. U naczy stan zdaroŭja palepszaŭ.

Smierć wuczonaho.

LIPSK. Pamior dyrektar tutejszaho indo-giermanskaho instytutu, praf. Leskin, na 77 hadu žyćcia. Heta — adzin z najbolsz wydatnych znaŭcoŭ sławianskich moŭ.

TEŁEHRAMY.

(hl. paczatak 1 str.).

Na italjanskim teatry—biez wydatnych prypadkoŭ.

U pałudzionnaj czaści Adryatyckaho mora zatoplena bombami, kinutymi z naszaho aeropłana, francuskaja padwodnaja łodka „Fuko“. Wyratawany naszymi dwuma latuczymi karablami 2 aficery i 27 matrosoŭ.

WIENA. 23.IX. **Uschodni teatr:** Rumynski front: Wułkanski prachod aczyszczen ad worahoŭ. Pry Hermanszstadci adbity dźwie rumynskije dywizii, i pry hetym ŭ naszych rukach astalisia 3 aficery i 526 sałdatoŭ. Pry Holcmengen worahi adcisnuli naszaje wojsko krychu nazad.

Front erc-hercoga Karola: Pry Dorna Warta my kontratakaju adkinuli rumynskije družyny.

Front Leopolda Bawarskaho: Dadatkowa danosiać, szto adzin aŭstryjacka-wenhierski latun zbiŭ dwa aeropłany worahoŭ.

Italjanski teatr: Na płoskahory i Karst i ŭ Dołomitach adbity ataki worahoŭ. Na poŭnaczy ad Arsjero naszaje wojsko siahońnia ranicaj uzarwało wiarszynu Monte Cimone i ŭziało ŭ pałon 13 aficeroŭ i 378 sałdatoŭ.

WIENA. 24/IX. **Uschodni teatr:** (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: U pałudzionnaj czaści płoskahoryja Karst iszli sztykawyje bitwy, ŭ katorych my zdabyli 1 kulemiot. Uzryŭ wiarszyny Cimone, jak wyjaśniajecca, zrabiŭ straszennuju ruinu. Adna italjanskaja rota była zasypana ziamloj žywaja. Uziaty ŭ pałon 427 sałdatoŭ i 2 kulemioty. Worahi ciapier husta abstreliwajuć Monte Cimone.

Bouharskije apawieszczeńnia.

SOFIJA (W.T.B.). 20.IX. Na makiedonskim fronci bitwy pry Florynie razwiwajucca udaczna dla nas. Raŭnina zasłana trupami worahoŭ. My ŭziali 1 aficera i 11 konnych sałdatoŭ z rasiejskaj bryhady, 100 sałdatoŭ s 175 francuskaho pałka i 2 kulemioty.

Na rumynskim fronci bitwa na linii Marasz—Tuzla trywała ŭczora s najwialikszaj siłaj.

Mižnarodny rabotnicki ruch.

Rezolucija soc.-dem. narady.

BERLIN. Uczora na druhim zasiedańni impierskaj soc.-demokratycznaj narady Dawid padaŭ prajekt rezolucii, pryznawajuczy pawinnaść baranić baćkaŭszczynu. U jej pryznajecca, szto Niamieczczyna wajuje dziela samaabarony, i hetym apraŭdywajecca pastanowa socyał-demokratoŭ adbić usie udary worahoŭ proci Niamieczczyny i jaje sajužnikoŭ.

Narada pryniała rezoluciju 251 hołasam proci 5 hałasoŭ.

Dalej narada pryznała, szto dziela zmahańnia s kapitalizmam i gwałtami jaho treba adnawić mižnarodny socyalistyczny sajuz. Žadańnie uradu niamieckaj soc.-demokratycznaj partii—zwiazać nanowa razarwanyje nici.

Narada žadaje, kab niamiecki urad biezupynna pracawaŭ dziela kanca wajny.

Pratest francuskich rabotnikoŭ.

PARYŽ (W.T.B.). „Humanite" drukuje uroczysty pratest kamitetu francuskaho sajuza prafesyonalnych sajuzoŭ proci nowych wymoh i gwałtoŭ, jakije czyniacca na hrunci razwićca wajennaj pramyszlennaści i i robiać wialikije szkody rabotnikam, ustanaŭliwajuczy dadatkowyje hadziny pracy i blizka zusim wykluczajuczy niadzielny adpaczynak. Pratest, dalej, wystupaje proci adnosin da rabotnikoŭ, rabotnic i nawat inwalidoŭ, na katorych nakładajuć sztrafy hraszmi, i pratestuje proci skasąwańnia prawoŭ rabotnikoŭ, zdabytych hetak ciažka.

Wystupleńnie socyalistoŭ u parlamenci.

ŽENIEWA. U francuskim parlamenci byli nowyje burnuje sceny 21 wieraśnia. Socyalist Jugiens apraŭdywaŭ siabie i swaich tawaryszoŭ s pryczyny dakoroŭ, szto ŭ ich nima patryotyzmu. Kali jon skazaŭ słowy: „naszy niamieckije tawaryszy" i adznaczyŭ, szto pierad wajnoj francuskije hazety u adnosinach da Niamieczczyny mieli wyzywajuczy charakter, jamu nie pazwolili bolsz hawaryć. Tady jon kliknuŭ: „U hetaj sali nielha bolsz wolna dyszać!"

Francuskije prawyje hazety zwiarnulisia da ministra-prezydenta, žadajuczy, kab jon pałažyŭ kaniec propagandzi socyalistoŭ.

ŽENIEWA. Lionski „Nihiliste" pisze s pryczyny sporak u francuskim parlamenci, szto propahanda socyalistycznaj mienszaści proci wajny dajszła straszennaj miery. U akopach razdajucca ŭ wialikim czyśle patajnyje adozwy za mir. Ŭ ich piszuć, szto z bolem treba adznaczyć, szto czaść tawaryszoŭ pryłažyła ruku da prastupleńnia prawicielstwa i szto treba žaleć s pryczyny zabarony cenzury razbiwać pustyje hutarki ab „napaści Niamieczczyny", ab „znisztažeńni pruskaho militaryzmu" i „wyzwaleńni narodoŭ".

Hazety nazywajuć hetu propahandu „zdradaj hasudarstwa".

Radykalnyje rezolucii ŭ Italii.

LUGANO. Na socyalistycznym schodzi ŭ Bołonii pryniaty rezolucii ab nacyonalnaj i ekonomicznaj palitycy. Cenzura nie prapuściła ich u socyalistycznaj hazeci „Awanti". U rezolucijach haworycca, szto prastupnaja miahkaść da ziemleŭłaśnikoŭ katoryje pakidajuć swaje ziemli nieabsiejaŭszy, — heta prastupak proci rabocżaho kłasu i ahulnych interesoŭ staronki.

Pabieda socyalistoŭ.

SZTOKHOLM. Na wybarach u Wierchniuju Pałatu szwedzkaho parlamenta socyał-demokraty zdabyli na 2 miejscy bolsz, czym na papiarednich wybarach.

Nowaja hrožba zabastoŭkaj.

NJU-JORK. S pryczyny admowy žalezna-darožnych tawarystw dać pazwaleńnie służaczym ustupać u sajuz žaleznadarožnikoŭ predstaŭniki biezmała ŭsich sajuzoŭ pramyszlenych rabotnikoŭ pastanawili zabastawać u sieradu, a 8 hadz. ranicaj. Kali heta pastanowa budzie spoŭniena, tysiaczy fabryk zaczyniacca i strymajecca ŭsielaki ruch u porci i ŭ dokach.

Spis wajena-pałonnych z naszaho kraju.

Z Wilni i Wilenskaj huberni.

Tabor dla wajenna-pałonnych Arys.

Daniuszeŭski Jan, Wilnia.
Kozłoŭski Feliks, „
Lewin Jakaŭ „
Szczerbicki Taras, „
Iwaszkiewicz Anton, „
Iwanowicz Maciej, „

Tabor dla wajenna-pałonnych Heilsberg.

Stachoŭski Aleksandar, Wilnia.
Gibner Władysłaŭ, „

Gefangenenlager Pr. Holland.

Skierbianski Rachmil, Wilnia.

Tabor dla wajenna-pałonnych Nürnberg.

I komp.

Hryhorcewicz Walentyn, w. Naliboki.
Hurtaj Ściepan, Nowo-Aleksandroŭsk.
Juchiewicz Feliks, Padmeryczy.
Maciuszonak Juljan, w. Charaszki.
Maciuszonak Pawał, w. Zahodza.
Mitraszeŭski Piotr, Wilnia.
Sidorowicz Karol, w. Kukino.
Stakun Iwan, Wilnia.
Jasunwenus Stanisłaŭ, Wilnia.
Radkiewicz Jazep, w. Krunia.
Zaborski Władysłaŭ, Nowo-Wilejsk.
Rudak Ihnat, w. Kazaczki.
Stankiewicz Kazimir, w. Płotnicki.
Helman Judel, Kureniec.
Bohowicu Arkadij, w. Zdany.
Kaściuk Anton, w. Oczuny.
Pietroŭski Jazep, w. Aharodniki.

II komp.:

Aŭhust Wincenty, w. Aŭhusty.
Jaroszka Franc, w. Barowo.
Nowikoŭ Michał, Szczuczyn.
Parafinowicz Jazep, w. Płaciniszki.
Siemienowicz Aleksandar, w. Mejszagoła.
Markoŭski Kazimir, Wilnia.
Pietuszka Władzimir, w. Mieleszki.
Pietrosiewicz Bazyl, w. Paromiec.
Mejerowicz Georg, Wilnia.
Dragun Tamasz, Minduni.
Punia Juryj, w. Wihołowiczy.
Serafinowicz Wincenty. w. Pomorszczyna.
Bubujewicz Anton, w. Adampol,

III komp

Andrejeŭski Adam, w. Daŭkszy.
Baljan Michał, w. Ludwinowo.
Kukoŭski Adam, w. Bielawino.
Buszmowicz Wiktor, w. Nartuni.
Jurgielewicz Franc, w. Biezdany.
Leonowicz Pawał, w. Hrebiszki.
Zarecki Piotr, w. Wojcieszy.
Sierhiejewicz Kazimir, w. Zaścienak.
Skaczok Illa, w. Jewlancew.
Mikłaszewicz Ludwik, w. Isgregalunie.
Saul Franc, w. Meszany.
Malaŭka Arsienij, w. Kundry.
Lemkin Samuił, Druja.

Tabor dla wajenna-pałonnych Cellelager.

Apanasiewicz Siamion, Zaleśsie.
Barnatonis Lawon, Sabola.
Kizinicz Iwan, Wilnia.
Minkiewicz Anton, Berynka.
Nodolski Bronisłaŭ, Kałody.
Pilwinski Michał, Nowiczy.
Sierko Anton, Iwaszency.
Wutoŭka Wandalin, Bolbaty.
Wiktuosoŭ Bolesłaŭ, Wilnia.
Dawidowicz Kirył. Kalinoŭka.
Milansiej Uścin, Hisoŭszczyna.
Botwinnik Mejer, Maładeczna.
Hołub Szepsel, Wilnia.
Gordon Michał, Miadzioł.
Zytomirski Dawid, Wilnia.

Tabor dla wajenna-pałonnych Puchheim.

I bataljon pałonnych.

Andrukjaniec Władysłaŭ, Andrukjancy.
Astranowicz Franc, Auściszki.
Aŭsiukiewicz Franc, Auściszki.
Bakszis Fabjan, Zalaworcy(?).
Barkoski Piotr, Traszkuny.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.